

Nr. 265/dypl.

Adjut. Gen.

KOMUNIKAT ZAGRANICZNY Nr. 4
/ Łotwa, Litwa, Rosja, Sow. /

Red
22 MAR 1921

NAJZELNE SPOWÓZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

Ł O T W A

WARSZAWA
L: Dz. 6985 J₂ dnia 8/IV 1921r.
zajęte. Wydział

Po powrocie Ministra Sp. Zagranicznych Mejerowicza spodziewany jest upadek gabinetu Ulanisa.

Powodem kryzysu gabinetowego jest polityka gospodarcza premiera /zakaz wywozu lnu i drzewa, ceny których w ostatnich czasach ogromnie spadły powodując olbrzymie straty/.

Kandydatura Mejerowicza popierana jest przez Anglię, prawdopodobnie większość gabinetu składać się będzie ze zwolenników Anglii.

Na stanowisko ministra sp. wewnętrznego wymieniany jest ks. Tisane, przywódca partji klerykalnej, ministra oświaty Tenius, b. poseł łotewski w Polsce.

Dojście do władzy Mejerowicza, pozostającego pod silnym wpływem Anglii wpłynie ujemnie na stosunki polsko-łotewskie przez nieuniknione zupełnie zblizenie łotewsko-litewskie.

Konstytuanta łotewska uchwaliła ogromną większością głosów ślubę cywilną, w najbliższym czasie wniesiony zostanie projekt rozdziału kościoła od państwa, projekt wysuwany przez sfery rządowe ma zapewnić większość.

Przyłączony do Łotwy okręg Iżkuksztāński włączony został do Łatgalji, okręg Iżkuksztā jako w większości polski wzmocni jeszcze bardziej żywioł polski w tej prowincji.

Rosja
Na skutek rządania Rosji sowieckiej rząd łotewski zażądał usunięcia z terytorjum Łotwy przebywających w Rydze delegacji Białoruskiej /ekspozytura rządu Łastowskiego/ oraz ukraińskiej /Petlury/ obie delegacje już nie urzędują, pozostali w Rydze jedynie sekretarze delegacji celem likwidacji.

Delegacja białoruska wyjechała do Kowna, ukraińska do Tarnowa.

W Rydze rozpoczęto wydawnictwo gazety komunistycznej w języku rosyjskim p.t. "N wyj Put" jest to obok nielegalnego tygodnika komunistycznego "Latgalis Cejnja" /Wolna Latgalja/ drugie pismo komunistyczne.

Dyzlokacja armji łotewskiej.

Dow. 1 dyw. Kurlandskiej - Libawa.

D-wo 2 Dyw. Liflandzkiej - Ryga.
 " 3 " Żemgalskiej - Dynaburg.
 " 4 " Letgalskiej - Rzececyca.

Balbinowo obsadzone przez oddziały dywizji Letgalskiej.

Po demobilizacji armii pod broń pozostało 2 roczniki lotyszów i 5 lub 6 roczników Latgalczyków.

Kupiectwo łotewskie próbowało wejść w stosunki handlowe z Polską z powodu jednak ogromnych trudności komunikacyjnych i transportowych projektu musiano zaniechać, mimo, że Łotwa ma ogromne zapasy drzewa, lnu oraz lnianki, potrzebuje zaś przede wszystkim ropy, ceną której dochodzi do 32 rb. łotewskich za funt.

Kolonja polska w Latgalji wysunęła kandydaturę p. Pruchnika na stanowisko inspektora szkół polskich w Latgalji. Rząd łotewski kandydaturę tę zatwierdził.

W myśl konstytucji łotewskiej mniejszości narodowej opiekują się koła posłów do konstytuancy odpowiednich mniejszości, ponieważ Polacy nie zdołali wprowadzić do konstytuancy ani jednego posła ze swej listy, z powodu niepopularności swych kandydatów, rząd łotewski mianował polaka p. Nagojowskiego senatorem, powierzając mu ten samą opiekę nad ludnością polską na Łotwie.

Nominacja ta jednak nie poprawi losu ludności polskiej z powodu zupelnej uległości Nagojowskiego względem rządu.

Nagojowski, odrzucając kandydatury, wysunięto przez kolonję polską na Łotwie na stanowisko inspektora oświaty mianował na to stanowisko pr. Raczewskiego, człowieka mówiącego w domu po rosyjsku.

Obe nie wszystkie stowarzyszenia polskie w Rydze są opanowane przez ludzi posłusznych Nagojowskiemu, co paraliżuje w zupełności ich akcję narodową.

L I T W A.

Na konferencji Ligi Narodów poświęconej sprawie sporu polsko-litewskiego /Wileńszczyzny/ delegat Litwy Kowieńskiej Galwanowski oświadczył imieniem swego rządu, że Litwa /Kowieńska/ nigdy nie uzna plebiscytu w Wileńszczyźnie, wobec czego Liga Narodów widząc trudności w przeprowadzeniu plebiscytu zaproponowała bezpośrednie pertraktacje litewsko-polskie pod przewodnictwem belgijczyka Hymansa'a.

Zaostrzył się spór między Naczelnym Wodzem Litwy Kowieńskiej G. Żukowskim i ppłk. Osolem.

Mimo, że rząd Kowieński nie ufa G. Żukowskiemu uważając go za pol-

nofila /Łukowski j st zdeklarowanym federalista/ usunąć go nie może, oba wiając się jego opromnej popularności w wojsku. Ppł. Osol podał się do dymisji.

Osol jest byłym oficerem armii łotewskiej/ rzekomo wydalonym/ mimo to są dane, że ppłk. Osol pozostaje w stałym kontakcie z D-wem Łotewskim. Osol jest przywódcą grupy wojskowych, najbardziej szowinistycznie nastrojonych, przyjmując pod uwagę stanowisko Łotwy na ostatniej konferencji bałtyckiej przypuszczać należy, że ruch przeciwkopolski podsyćany jest i przez Łotwę.

W armii litewskiej pozostają pod bronią roczniki 1895-1901.

Istniejący w Kownie baon białoruski przeformowano na pułk. Jak wia- domo do pułku tego wcieleni zostali wbrew woli jeńcy polscy, pocho- dzący z terenów spornych.

Pułk ten jako nie wchodzący oficjalnie w skład regularnej armii li- tewskiej może być użyty dowolnie, przyczem rząd Kowieński oficjalnie może nie przyjąć za akcję tego pułku odpowiedzialności uważając go za pułk białoruski, a więc wojsko obce, podległe znajdującemu się w Kownie rządowi Łastowskiego. W armii prowadzona jest silna agitacja bolszewicka. W spisku bolszewickim wykrytym w dniu 15 stycznia skompromitowani są oficerowie 11 p.p.

Niezadowolone rządu wśród szerokich mas ludności wzrasta z powodu nadmiernych podatków i nie rozpuszczania wojska.

Konferencja państw Bałtyckich.

Podczas uroczystości w Rewlu, odbytych z powodu uznania Łotwy za jur- odbył się szereg konferencji, poświęconych sprawie związku państw bałty- ckich. Litwa i Łotwa nastawały na wykluczenie Polski ze związku; jednakże dzięki poparciu sprawy polskiej ze strony Estonji i Finlandji wniosek upadł, cała sprawa pozostała w zawieszeniu.

Prasa Bałtycka omawiając rezultaty konferencji podkreśla trudności zawarcia związku między 5-ma państwami, uważając je za prawie nie do- swalczenia natomiast uważa za wskazane zawarcie narazie związku, w skład którego weszłoby 2 lub 3 państwa, przy czem podkreśla pełną zgodność do- żeń i interesów między Łotwą a Estonją oraz Estonją i Finlandją, co służyć może za podstawę przyszłe o związku państw bałtyckich.

Kombinacja powyższa związku Łotewsko-Estońskiego-Finlandzkiego wprowa- dzająca do związku większość państw Polsce przychylnych/ Estonję i Fin- landję/ stux stworzyłaby dla państwa Polskiego nader pożyteczne kon- strukcyjne polityczne, wzmacniając wpływy polskie nad morzem Bałtyckim,

odosobniając jednocześnie Litwę Kowieńską.

W dn.10/III Przedstawiciele Polski, Litwy i Łotwy podpisali protest przeciw inwazji sowieckiej na Gruzję. Protest zawiera słowa uznania oraz sympatię dla Gruzji. W dniu 11/III Protest podpisali przedstawiciele Estonji i Finlandji, w imieniu Polski protest podpisał zastępca posła Józef Baliński.

Rosja Sowiecka.

Ruch kontrrewulucyjny rozwija się pomyślnie powstańcy zajęli najważniejszy fort twierdzy kronsztackiej "Krasnaja Gorka" Komendantem wojsk powstańczych w Kronsztacie jest generał Koszowski b. pułk. Sztabu Generalnego armji rosyjskiej. Za czasów carskich p.k. Koszowski był Szefem Sztabu twierdzy Kronsztackiej, później za czasów bolszewickich komendantem tej twierdzy /pozostawał pod kontrolą komisarzy/. Ruch powstańczy wywołali jakoby reemigranci rosyjscy/robotnicy/ z Ameryki, sprowadzeni jako specjaliści przez rząd sowiecki, których na wstępie ograbiono z przywiezionej waluty amerykańskiej.

Robotnicy ci nie mogą się pogodzić z warunkami życia w Rosji dali hasło do powstania, skutkiem czego Hanecki wydał rozkaz nie wpuszczania na terytorja Rosji Sowieckiej reemigrantów.

W Orle, gdzie została ewakuowana Dyrekcja kol. Rygo-Orłowskiej komisariat dróg i komunikacji wystąpił przystąpił w lutym do organizacji węgła kol. wileńskiego, organizację kolei Wileńskiej prowadzą: Kotyca Kopcej b. buchalter oraz Trubin. Nominację na Szefa Wydziału rachunkowego otrzymał Władysław Trejanowski, który w tych dniach przedarł się do Rygi. Inne wydziały też są obsadzone, od kandydatów wymagane jest ścisłe zachowanie tajemnicy.

R

/-/ Kościółkowski Mjr.

Mjr i Szef Oddziału II

Zgodność
[Signature]
Por. i szef Sekcji Dypl. Wojsk.

Otrzymują.

- Nacz. D-ca 1
- Zast. Nacz. D-cy 2
- Szef Szt. Grupy 3
- Kwaterm. Grupy 4
- Adj. Generalny 5

- Oddział II 6-7
- Szef. Bezp. 8
- Dow. Dyw. 1 p. 9
- " II Dyw. p. 10
- " Bryg. jaz. 11
- Rezerwa 12-14